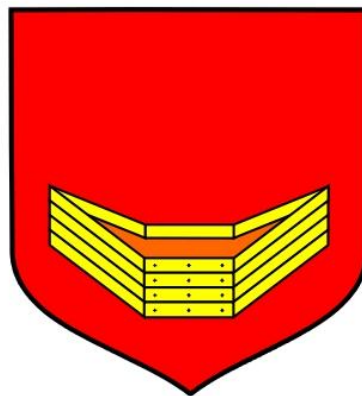

Uchwały Nr

Załącznik nr 1 do
Rady Gminy Łubowo z dnia .

Plan Odnowy Miejscowości Wierzyce na lata 2011-2018

Gmina Łubowo

Wstęp

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską w okresie integracji z Unią Europejską. Zasadniczym jej celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszeniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów Odnowy Wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Plan Odnowy Miejscowości Wierzyce przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną miejscowości, formułuje cele i zawiera opis strategii zmierzającej do osiągnięcia rozwoju społecznego, gospodarczego. Szacuje spodziewane efekty planowanych interwencji i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych Gminy Łubowo.

W tym opracowaniu, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 -2013 (Dz.U. Nr 38 poz. 220 ze zmianami) zawarto charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą odnowie miejscowości, analizę szans i zagrożeń, mocnych i słabych stron, czyli mocne i słabe strony miejscowości oraz opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność.

Dokument został przygotowany na podstawie następujących dokumentów:

1. *Strategia Rozwoju Gminy Łubowo*
2. *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łubowo*
3. *Pogram Rozwoju Obszarów Wiejskich – Uzupełnienie*
4. *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 -2013 (Dz.U. Nr 38 poz. 220 ze zmianami)*
5. *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy oraz innych wymienionych w „Źródłach”.*

We wnioskach końcowych, służących opracowaniu Planu wzięto również pod uwagę wyniki debat strategicznych organizowanych metodą aktywnego planowania strategicznego, w których brali udział reprezentanci środowisk, społecznych, biznesowych, gospodarczych, samorządowych itp.

Obszar i czas realizacji Planu Odnowy Miejscowości Wierzyce

Plan obejmuje terytorialnie i administracyjnie sołectwo Wierzyce; z miejscowościami Wierzyce, Chwałkówko i Przyborowo, które wchodzi w skład Gminy Łubowo a ta w skład powiatu gnieźnieńskiego, który z kolei leży w województwie wielkopolskim. W dalszej części opracowanie naprzemiennie używamy nazw „sołectwo Wierzyce” i/lub „miejscowość Wierzyce” zawsze oznaczając całość Sołectwa.

Plan Odnowy Miejscowości Wierzyce został zakreślony na lata 2011 – 2018. Tak zdefiniowany czas realizacji obejmuje ramy czasowe Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013. Pozwala to na precyzyjne określenie zarówno harmonogramu realizacji zadań ujętych w Planie oraz koszt ich realizacji a jednocześnie wyznacza kierunek dla tworzenia kolejnych dokumentów strategicznych, w następnym okresie programowania. Przyjęcie dłuższego okresu realizacji mogłoby negatywnie wpłynąć na dokładność szacunków kosztów finansowych.

Zadania proponowane w planie są określeniem potrzeb zgłaszanych przez społeczność. Plan Rozwoju Lokalnego 2011-2018 będzie służył, jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych z zasobów środków własnych, jak również pozwoli określić wysokość interwencji z funduszy unijnych w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”.

Plan ma charakter otwarty, stąd istnieje możliwość dopisywania zadań, które w opinii społeczności miejscowości Wierzyce, wpłyną korzystnie na rozwój wsi i przyczynią się do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Charakterystyka miejscowości Wierzyce

Położenie administracyjne

Sołectwo Wierzyce liczy aktualnie ponad 500 mieszkańców (05.2011), w tym 144 to dzieci w wieku 0-18 lat, co stanowi 28% całej populacji. Wierzyce zajmują obszar 667,4184 ha. Pomimo, iż wieś należy zaliczyć do rolniczych, to warunki gospodarowania nie są tu najlepsze. Przeważają tereny rolne w klasie V i VI. Ogólnie można przyjąć, że grunty orne zajmują 55,6% powierzchni obrębu. Część sołectwa pokrywają użytki zielone – 12,2%. i lasy – 23,0%. Sołectwo Wierzyce należy do Gminy Łubowo. Gmina Łubowo po reformie administracyjnej od stycznia 1999 wchodzi w obszar powiatu gnieźnieńskiego, który obejmuje powierzchnię 125.000 ha i jest zamieszkiwany przez 141.000 osób. W skali województwa wielkopolskiego pod względem obszaru powiat zajmuje 6 miejsce a pod względem liczby osób 4 miejsce. Gmina Łubowo jest gminą wiejską o powierzchni około 11340 ha i zamieszkiwaną przez ponad 5800 osób. Średnio przypada ponad 40 osób na km².

Położenie Wierzyce w gminie Łubowo przedstawiono na mapce obejmującej Gminę Łubowo.

Rys historyczny

Sołectwo Wierzyce, należące do gminy Łubowo, obejmuje nie tylko wieś Wierzyce, ale również Chwałkówko i Przyborowo. Największą z nich jest wieś Wierzyce.

Zamieszkuje ją około 500 osób. Najstarsza wzmianka pochodzi z 1218 roku, wówczas wieś nosiła nazwę Virceovic. Te najstarsze zapiski dotyczą oddawanych dziesięcin do różnych kościołów w kolejnych wiekach. Najpierw do Gniezna, a od 1520 roku do kościoła w Imielnie. Historyczne fakty z lat późniejszych ukazują rody, w których posiadaniu były dobra wierzyckie. Jednym z ważniejszych wydarzeń z lat 70 dziewiętnastego wieku było wybudowanie na terenie wsi dworku, początkowo parterowego, który przebudowano w okresie międzywojennym. Jedną z istotnych dat, dla wsi Wierzyce było nadanie jej tej nazwy przez proboszcza parafii w Imielnie, księdza Juliana Dembińskiego w 1919 roku. Wcześniej wieś Wierzyce nosiła nazwę Wierzejce od wierzeji, czyli bramy, przy której pobierano opłaty za przejazd przez wieś. Warto podkreślić, że wieś leżała na głównym szlaku wiodącym z Poznania do Gniezna.

Chwałkówko jest małą wsią, z danych historycznych wynika, że w dziewiętnastym wieku wieś była folwarkiem niemieckim z ładnym dworkiem, który jednak został bardzo mocno przebudowany przez kolejnych użytkowników.

Przyborowo jeszcze mniejsza wieś, ale pierwsze o niej wzmianki pochodzą z 1406 roku, dalsze informacje z 1521 roku dotyczą oddawanej dziesięciny do kościoła w Łubowie.

Sołectwo Wierzyce może pochwalić się blisko osiemsetletnią historią, miejscem ważnym, odnotowywanym ze względu na składane dziesięciny do kościołów w Gnieźnie, Imielnie i Łubowie - zatem nie były one bez znaczenia dla tych parafii, a także ze względu na usytuowanie. Sołectwo Wierzyce ma bardzo dobre połączenie drogowe nie tylko z Gminą Łubowo ale i z ważnymi dla historii Polski a zatem i Wielkopolski, miastami Poznaniem i Gniezmem.

Struktura przestrzenna

Układ przestrzenny jest zdominowany przez drogę wojewódzką nr 434 Łubowo – Kostrzyn Wlkp. – odcinek drogi krajowej Poznań-Gniezno, wokół której zlokalizowana jest zabudowa mieszkaniowa i siedliskowa. Aktualnie droga ta podlega przebudowie i będzie stanowić wschodnią obwodnicę dla miasta Poznania, będąc elementem drogi ekspresowej S5. Droga ta zdecydowanie dzieli pod względem przestrzennym i komunikacyjnym sołectwo Wierzyce, tym samym i wieś Wierzyce. Miejscem łączącym komunikacyjnie wieś ze sobą jest węzeł Wierzyce. W wyniku prowadzenia prac związanych z drogą ekspresową likwidacji uległa lewa strona wsi Chwałkówko (jadąc w kierunku Łubowa drogą 434), należąca do sołectwa Wierzyce. W związku z budową drogi S5 zasadniczo ulega zmianie również przebieg dróg lokalnych oraz dojazd do poszczególnych posesji znajdujących się na terenie sołectwa Wierzyce. Drugą oś: wschód – zachód, wytycza droga powiatowa nr 2483 Pobiedziska - Czarniejewo, która przecina powyższą drogę wojewódzką niemalże

pod kątem prostym. Wzdłuż drogi powiatowej usytuowano zabudowę jedno i dwukondygnacyjną, domków jednorodzinnych pogrupowanych w osiedla.

Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców

Całe sołectwo i wieś Wierzyce należy zaliczyć do obszaru, który ma znaczenie dla zaspokajania potrzeb mieszkańców. Skrajnie położone osiedla (stanowiące zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego przeważająca część powierzchni), mają usytuowane niewielkie jednostki działalności gospodarczej pozarolniczej. Gospodarstwa rolne zblokowane są w centralnej części wsi posiadającej lokalizacyjnie najdłuższą historię. Niemniej jednak charakter tych gospodarstw z biegiem lat uległ zmianie i coraz bardziej przekształca się z rolniczego na działalność okołorolniczą. Nie oznacza to jednak, że nie istnieją budynki o charakterystycznej dla wsi Wierzyce zabudowie siedliskowej. Na terenie wsi Wierzyce znajdują się trzy takie skupiska, które mają nieformalne nazewnictwo, są to: „Wierzyce wieś”, „Kolonja” i „Człopy”. Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego nowo powstające osiedla są tak zlokalizowane, aby połączyć ze sobą istniejącą zabudowę siedliskową w jedną całość.

Przedstawiona, w dalszej części opracowania, inwentaryzacja zasobów dowiedzie postawionej tezy, iż obszar Wierzyce można by podzielić na kilka pomniejszych, które miałyby służyć zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.

Obszar o znaczeniu kulturalno – oświatowym stanowi (zebrania mieszkańców wsi, rady sołectkiej czy też grup mieszkańców zorganizowanych dla prowadzenia określonych inicjatyw), świetlica wiejska zlokalizowana w części budynku po zlikwidowanej szkole podstawowej. Cały budynek został podzielony na dwie strefy: w dwóch trzecich są to mieszkania prywatne a w jednej trzeciej pomieszczenie z małym zapleczem socjalnym. Pomieszczenie to jest własnością gminy Łubowo i jest użyczone lokalnej organizacji pozarządowej Stowarzyszeniu Wierzeje. Budynek byłej szkoły podstawowej jest położony w centrum wsi, blisko drogi krajowej S5. Kompleks nie posiada jednak parkingu a jego powierzchnia użytkowa nie przekracza 60 m². Dojście do budynku mimo jego korzystnego położenia jest utrudnione ze względu na prowadzoną przebudowę drogi S5. We wsi Wierzyce znajduje się również działka o powierzchni około 5500 m² przeznaczona na cele społeczno – kulturalno - oświatowe, posiadająca podłączenie do mediów (prąd, woda, kanalizacja) jednak nie ma na niej trwałych budynków i nie jest ogrodzona. Jest ona częściowo zadrzewiona. Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego ma być przeznaczona na cele społeczno – kulturalno - oświatowe. W sołectwie Wierzyce jest wydawana lokalna gazetka, kwartalnik Biuletyn – wieś Wierzyce.

Obszar o znaczeniu sportowo – rekreacyjnym położony jest blisko drogi ekspresowej S5 w pobliżu hydroforni i punktu poboru wody na cele mieszkalne. Jest to niezagospodarowana działka o wymiarach 90x155 m będąca aktualnie ugiem rolnym. Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego teren ten ma zostać przeznaczony na cele sportowo – rekreacyjne. Na terenie sołectwa Wierzyce działa amatorska, młodzieżowa, drużyna piłkarska ORKAN WIERZYCE biorąca udział w lokalnych rozgrywkach piłkarskich. Ze względu na brak miejsca do ćwiczeń i treningów na terenie sołectwa Wierzyce, drużyna korzysta z boisk w Łubowie, Fałkowie lub Imielnie oddalonych od wsi Wierzyce od 7 do 12 km.

Obszaru o znaczeniu religijnym nie ma a terenie sołectwa Wierzyce. Kościół parafialny pod wezwanie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny znajduje się w Imielnie. W sołectwie są figurki, kapliczki, krzyże przydrożne zlokalizowane na skrzyżowaniach dróg lub na prywatnych posesjach. Na terenie sołectwa znajdują się dwa skupiska cmentarne, pozostałość po cmentarzach ewangelickich. Aktualnie bardzo zarośnięte i zdewastowane.

W centrum wsi Wierzyce funkcjonują: dwa sklepy spożywcze, przy jednym z nich jest restauracja i hotel, ośrodek agroturystyczny z miejscami noclegowymi, stajnią i dość dużą liczbą koni, salonik fryzjerski, warsztat napraw samochodów, wulkanizacja. W Wierzycach znajduje się również żwirownia, która jest największą działalnością gospodarczą w sołectwie Wierzyce. W miejscowości Przyborowo zlokalizowane są również dwa gospodarstwa agroturystyczne, z czego jedno lokalizowane jest w wiekowej zabudowie olenderskiej.

Wymienione działalności gospodarcze jednakże nie w pełni zaspokajają podstawowe potrzeby bytowe mieszkańców.

Reasumując - ważne dla zaspokajania potrzeb mieszkańców jest, aby powstały na trwałe trzy wymienione obszary działalności w sołectwie Wierzyce. Najistotniejsze dziś w nawiązywaniu kontaktów społecznych są z pewnością osobiste kontakty interpersonalne między mieszkańcami jak i różne organizowane przez sołtysa i radę sołecką akcje społeczne.

Inwentaryzacja zasobów wsi Wierzyce

Zasoby przyrodnicze

Bardzo trudne i niemięrodajne zdaje się być rozpatrywanie warunków przyrodniczych tylko dla pojedynczej miejscowości, stąd w tej części opracowania, opis

wykroczy nieco poza granice sołectwa Wierzyce, pozostając w terytorialnym zasięgu Gminy Łubowo. Wierzyce leżą już poza Lednickim Parkiem Krajobrazowym i charakteryzują się dużą ilością terenów zalesionych. Z kolei Lednicki Park Krajobrazowy stanowiący ważny przyrodniczo obszar, obejmujący około 7653 ha, ma w obrębie gminy Łubowo około 32% swoich terenów. Jezioro Lednickie wraz z najbliższym otoczeniem stanowi unikalny w skali kraju obszar, na którym zachowały się liczne ślady osadnictwa związane z początkami Państwa Polskiego. Typowy dla Wielkopolski krajobraz pól uprawnych z kompleksami leśnymi i zadrzewieniami jest również krajobrazem sołectwa Wierzyce. Warto podkreślić, że sołectwo Wierzyce leży w bliskości jeziora Lednickiego, miejsca kultu religijnego i spotkań pielgrzymów przy „Bramie III Tysiąclecia”. Z innych atrakcji należy wymienić: pomnik przyrody: 22-metrowy dąb szypułkowy zwany „Starym Dębem” o obwodzie na wysokości pierścienicy 490 cm, rosnący na prywatnej posesji. Południowa część gminy Łubowo stanowi ważny przyrodniczy obszar ze względu na specyficzny węzeł hydrograficzny. Rzeka Mała Wełna ma źródła na polach torfowiskowych zlokalizowanych nieopodal wsi Chwałkówko. Przez wieś przepływa również rów melioracyjny, który w ubiegłych dziesięcioleciach miał połączenie z zespołem jezior w Jeziercach. Niestety ze względu na brak konserwacji nie ma już wodnego przepływu do jeziora Ósemka.

Dziedzictwo kulturowe

Na terenie sołectwa Wierzyce brak jest zabytków wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, chociaż nie brakuje ciekawych i charakterystycznych obiektów zabytkowych.

Z charakterystycznych obiektów zabytkowych należy wymienić budynki:

- dawna szkoła – murowana z 1 dekady XX wieku,
- zespół dworski z dworem z XIX wieku, z pozostałościami parku z przełomu XIX/XX wieku, oraz dwojakiem z roku około 1918,
- zagroda nr 38 (dom murowany z 1901 roku oraz budynek gospodarczy gliniany z około 1900 roku),
- dom nr 21 murowany około XIX/XX wieku,
- dom nr 42 i dom nr 53 murowane około 1900,
- dom nr 19 murowany z 1 ćwierćwiecza XX wieku.

Infrastruktura społeczna

Na terenie sołectwa obecnie funkcjonuje świetlica wiejska, która została użyczona Stowarzyszeniu Wierzeje. Jednak jej powierzchnia, stan techniczny oraz fakt, iż znajduje

się w budynku mieszkalnym powoduje, iż nie spełnia ona swoich celów. Jest to największa bolączka społeczności lokalnej. Najbliższa Biblioteka Publiczna znajduje się w Łubowie, w Domu Kultury, który pełni funkcję ośrodka kultury dla terenu Gminy Łubowo. Bogaty księgozbiór, duża czytelnia i organizowane cyklicznie imprezy kulturalne oferowane przez bibliotekę gminną zachęcają mieszkańców sołectwa Wierzyce do udziału. W Domu Kultury prowadzone są zajęcia teatralno – muzyczne dla dzieci, warsztaty plastyczne dla dzieci i dorosłych, organizowane są kameralne koncerty, pokazy filmów czy letnie lub zimowe półkolonie. Uczestniczenie w tych zajęciach dzieci w sołectwa Wierzyce jest utrudnione ze względu na znaczną odległość, brak bezpłatnych połączeń komunikacyjnych w godzinach popołudniowych, soboty i niedziele. Dzieci zamieszkujące Wierzyce uczęszczają w większości do szkoły podstawowej w Fałkowie oraz do gimnazjum w Łubowie. Nauka w liceach odbywa się najczęściej w Gnieźnie i Poznaniu.

Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Na terenie sołectwa Wierzyce funkcjonuje wodociąg ze stacją wodociągową, zlokalizowaną w Wierzycach. Ujęcie wody składa się z jednej studni głębinowej o wydajności około 300m³/dobę.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Miejscowość Wierzyce jest częściowo skanalizowana. Ścieki prowadzone są do oczyszczalni ścieków w Przyborowie. Jest to nowoczesny, ekologiczny obiekt oparty na technologii SBR, z mechaniczno – biologicznym oczyszczaniem ścieków.

Utylizacja odpadów stałych

Odpady stałe, komunalne usuwane są przez Firmę URBIS Sp. z o.o. z Gniezna, oraz przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. z Wrześni. Odpady usuwane są raz lub dwa razy w miesiącu, w zależności od treści podpisanej umowy. Najbliższe pojemniki do segregacji śmieci znajdują się w Łubowie i sąsiedniej gminie Pobiedziska. Usuwaniem posegregowanych odpadów plastikowych trudni się firma FHU Alcom z Poznania z oddziałem w Gnieźnie.

Energia elektryczna

Energię elektryczną dla sołectwa Wierzyce dostarcza firma ENEA S.A. Poznań, Zakład Dystrybucji Energii Gniezno. 100% gospodarstw domowych jest wyposażonych w instalację elektryczną.

Telekomunikacja

Wierzyce posiadają dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej kablowej a także mobilnej. Ze względu na dużą odległość od centrali TPSA, występują ograniczenia w dostępie do szerokopasmowego internetu realizowanego głównie przez Telekomunikację Polską (działają usługi ADSL o niższych prędkościach, w wielu częściach wsi brak możliwości podłączenia). Z tego samego powodu nie ma możliwości rozbudowy istniejącej sieci telekomunikacyjnej. Zauważyć również trzeba rosnący udział w rynku operatorów niezależnych. Istnieje możliwość skorzystania z sieci gsm np. Orange. Jakość łączy sieci gsm, jest różna a jej wahania wynikają z dużego zalesienia terenów wokół sołectwa Wierzyce. Ten problem swobodnego dostępu do internetu jest kolejnym ważną bolączką mieszkańców sołectwa Wierzyce.

Gazyfikacja

Wieś Wierzyce jest w większości zgazyfikowana. Sieć gazowa jest zasilana z rozdzielni gazu w Lednogórze.

Komunikacja

Główną drogą biegnącą przez sołectwo Wierzyce jest droga wojewódzka nr 434 o nawierzchni bitumicznej oraz droga powiatowa nr 2483 Pobiedziska-Czarniejewo również bitumiczna. Drogą nr 434 biegnie szlak komunikacji autobusowej PKS. Częstotliwość transportu publicznego nie jest zadowalająca. Brak komunikacji PKP. Najbliższa stacja PKP znajduje się w Pobiedziskach i Fałkowie.

Rolnictwo, przemysł

Na terenie sołectwa Wierzyce nie funkcjonują żadne zakłady przemysłowe. Rolnictwo posiada trudniejsze warunki gospodarowania niż w pozostałych częściach gminy Łubowo. Jest to jeden z powodów, że dochody z rolnictwa w sołectwie Wierzyce przestaje stanowić podstawowe źródło utrzymania dla dużej części mieszkańców. Jeśli chodzi o tereny rolne to przeważają grunty w klasie V –115,1394 ha, VI – 261,1208 ha. Ogólnie można przyjąć, że grunty orne zajmują 55,6% powierzchni obrębu sołectwa Wierzyce. Strukturę użytkowania ziemi tego terenu w % zestawiono w tabeli:

grunty orne	użytki zielone	Lasy	pozostałe tereny	tereny zabudowane	drogi	wody
55,6	12,2	23,0	0,9	2,6	4,0	1,7

W Wierzycach znajdują się: zwirownia, dwa sklepy spożywcze przy jednym z nich jest restauracja i hotelik, salonik fryzjerski, warsztat wulkanizacyjny i naprawy aut.

Charakterystycznym miejscem jest ośrodek agroturystyczny ze stadniną koni oraz miejscami noclegowymi, usytuowane w wyremontowanym dworku przy drodze powiatowej w kierunku Czerniejewa. W sołectwie znajdują się jeszcze dwa gospodarstwa agroturystyczne zlokalizowane w Przyborowie.

Kapitał społeczny i ludzki

Wierzyce leżą w odległości około 10 km od centrum Łubowa – siedziby władz samorządowych i około 20 km od Gniezna, 8 km od Pobiedzisk i 15 km od Kostrzyna Wlkp. Pozycja gminy Łubowo w strukturze organizacyjnej powiatu jest uprzywilejowana poprzez bliskość Gniezna i Poznania, gdzie skoncentrowany jest potencjał społeczno-gospodarczy oraz kulturowy. Gmina Łubowo pełni ważną rolę kulturalną, szczególnie w organizowaniu imprez związanych z początkami Państwowości Polskiej. Podstawowym źródłem utrzymania ludności mieszkającej na terenie sołectwa Wierzyce było rolnictwo. Na terenie gminy pojawiają się jednak nowe zjawiska społeczno-ekonomiczne, które nie omijają Wierzyc. Część gospodarstw domowych musi uzupełniać dochody budżetu domowego w oparciu o inne zatrudnienie. Istnieje kilka gospodarstw agroturystycznych. Brak możliwości zatrudnienia na obszarze sołectwa Wierzyce skłania do potrzeby rozwijania odpowiedniej sieci infrastruktury technicznej i społecznej, która jest niezbędna do „zatrzymania” uwalnianego z rolnictwa potencjału ludności. Ze względu na plany zagospodarowania przestrzennego sołectwa Wierzyce, tworzą się osiedla domków jednorodzinnych, zamieszkałe przez rodziny pochodzące z różnych stron kraju, jednakże najczęściej z Poznania i Gniezna. Wszyscy mieszkańcy sołectwa Wierzyce czują następujące przemiany społeczno-ekonomiczne stąd powstają nowe inicjatywy i pomysły. We wsi Wierzyce siedzibę ma lokalna organizacja pozarządowa stowarzyszenie Wierzeje, która jest także zainteresowana rozwojem wsi i poprawą warunków życia mieszkańców i okolic. O dużym potencjale społecznym mieszkańców świadczy czynny udział Sołtysa oraz Rady Sołeckiej w szkoleniach i programach realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Podsumowując, Wierzyce położone są w ciekawym miejscu zarówno pod względem historycznym jak i przyrodniczym, stąd oczywista staje się postawa jej mieszkańców dążących do możliwie najlepszego zadbania o środowisko naturalne oraz podtrzymywania tradycji i rozwoju kulturalnego, społecznego i infrastrukturalnego miejsca, w którym przyszło im żyć.

Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Wierzyce

Inwentaryzację zasobów oraz analizę mocnych i słabych stron miejscowości przeprowadzono opierając się o doświadczenia zdobyte w trakcie prac nad Strategią Rozwoju Gminy Łubowo. Przeprowadzona wówczas analiza SWOT posłużyła do przeprowadzenia dyskusji na spotkaniu zorganizowanym przez Sołtysa i Radę Sołecką z mieszkańcami sołectwa Wierzyce.

INFRASTRUKTURA

WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Silne strony	Braki, problemy
Bliskość silnego ośrodka gospodarczego (Poznań)	Świetlica wiejska w kiepskim stanie - fatalne położenie budynku
Położenie blisko trasy krajowej Gniezno - Poznań	Brak klubu malucha, przedszkola, placu zabaw
Położenie blisko trasy powiatowej Pobiedziska-Czarniejewo	Brak kompleksu sportowego
Pełne zwodociągowanie wsi	Utrudniony dostęp do szybkiego internetu w większości lokalizacji
Częściowa telefonizacja wsi	Małe powierzchnia gospodarstw rolnych o niskiej klasie gleby
Częściowe skanalizowanie wsi	Brak chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia
Częściowa gazyfikacja wsi	Brak segregacji śmieci
Duży udział własności prywatnej gruntów	Brak uregulowanej własności dróg lokalnych, zły stan dróg lokalnych
Porządek na terenie wsi	Brak informacji o numerach posesji na terenie sołectwa

Przeprowadzona analiza i wyniki dyskusji w trakcie spotkania, na których opierała się ta analiza (podstawę stanowi Strategia Rozwoju Gminy Łubowo), pozwoliły na dokładne zidentyfikowanie najistotniejszych problemów w sferze infrastruktury technicznej – np. ograniczenia w dostępie do szybkiego internetu, brak świetlicy i publicznych miejsc o charakterze sportowym, braki w ciągach chodników, a także brak oświetlenia. Z drugiej strony wiele wykonano dla poprawy infrastruktury – praktycznie wszystkie gospodarstwa domowe mają dostęp do sieci wodociągowej a większość do sprawnego odbioru ścieków kanalizacją sanitarną. Sołectwo Wierzyce jest korzystnie położone z punktu widzenia komunikacyjnego: bliskość Gniezna i Poznania, a także dobre warunki przyrodnicze mogą wpłynąć na możliwości i perspektywy rozwoju wsi, również w kierunku agroturystyki.

ROZWÓJ GOSPODARCZY

Silne strony	Braki, problemy
Dobre położenie, budowa drogi szybkiego ruchu S5	Brak łączy internetowych hamuje rozwój gospodarczy
Szybki rozwój inwestycji infrastrukturalnych	Słabo rozwinięta baza obsługi ruchu turystycznego i rekreacyjnego, niewiele gospodarstw agroturystycznych
Dostępność mediów	Brak zakładów przemysłowych na terenie sołectwa
Duże kompetencje kapitału ludzkiego	Spory udział stabilnych gospodarstw rolnych o średniej powierzchni do 15 ha
Aktywna młodzież, kształcąca się na różnych kierunkach w uczelniach wyższych	

Mieszkańcy sołectwa Wierzyce mogą korzystać z zasobów Muzeum Pierwszych Piastów, Wielkopolskiego Parku Etnograficznego oraz Lednickiego Parku Krajobrazowego. Należy pamiętać, że wieś Wierzyce jest również wsią rolniczą, której niemal połowę powierzchni zajmują grunty rolne słabej klasy. Wynika z tego, że duża część ludności utrzymuje się z prowadzonej działalności pozarolniczej i okołorolniczej. Poprzez zabudowę powstających osiedli rośnie liczba małych gospodarstw domowych. Położenie sołectwa Wierzyce sprzyja rozwojowi agroturystyki. Dla rozwoju działalności pozarolniczej istotną przeszkodą jest niski potencjał gospodarczy całego subregionu szczególnie w zakresie przetwórstwa produktów rolnych, dlatego należy silnie uwypuklić elementy związane z rozwojem rolnictwa, turystyki i wykorzystaniem istniejących walorów środowiska naturalnego. Dodatkowym elementem warunkującym w przyszłości rozwój gospodarczy wsi jest korzystne położenie na trasie Poznań – Gniezno, sąsiedztwo Poznania, Gniezna, Pobiedzisk - miast wpływających korzystnie na rozwój gospodarczy.

OŚWIATA, KULTURA I SPORT

Silne strony	Braki, problemy
Nauka dwóch języków obcych w gimnazjum	Zły stan techniczny świetlicy
Duża liczba zajęć pozalekcyjnych w gimnazjum	Brak placów zabaw, skweru – miejsca na spacery rodzin z dziećmi
Amatorska, młodzieżowa drużyna piłkarska ORKAN Wierzyce	Brak kompleksu sportowego
Działalność Stowarzyszenia Wierzeje	Duża odległość Domu Kultury i Biblioteki Gminnej usytuowanych w Łubowie
Szkoła Podstawowa w Fałkowie o dobrej opinii i wynikach nauczania	Nieвозмоżliwość skorzystania z zajęć pozalekcyjnych w gimnazjum i szkole podstawowej, ze względu na słabą komunikację

Rozwój kulturalny sołectwa Wierzyce jest stymulowany głównie przez inicjatywy Domu Kultury i Biblioteki Publicznej gminy Łubowo. Analiza sytuacji oświaty w gminie Łubowo doprowadziła do wniosku, że dbałość o dobre warunki nauczania i rozwój sportu są jednymi z priorytetów władz samorządowych. Istotnym zatem pomysłem mieszkańców sołectwa Wierzyce jest konieczność wybudowania świetlicy wiejskiej, a także kompleksu sportowego, który pozwoli na większą integrację lokalnej społeczności i umożliwi ciekawsze spędzanie wolnego czasu.

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO

Silne strony	Braki, problemy
Organizowanie imprez i wypoczynku letniego, wspieranie najuboższych i dożywianie dzieci w szkole przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Niewielkie środki na pomoc społeczną Niewielka ilość mieszkań socjalnych w sołectwie Wierzyce
Ośrodek Zdrowia w miejscowości Łubowo	Brak chodników ułatwiających bezpieczną komunikację pieszą na terenie wsi Wierzyce
Indywidualna aktywność mieszkańców wsi Wierzyce w działalności społecznej i charytatywnej	Brak komisariatu na terenie gminy
Ośrodek rehabilitacji przy remizie OSP w Łubowie	
Wypoczynek letni dla dzieci	

Na uwagę zasługuje aktywna działalność Ośrodka Pomocy Społecznej i władz gminy Łubowo w omawianym zakresie. Ograniczone środki na pomoc społeczną powodują, że Gmina nie jest w stanie w pełni pomóc wszystkim potrzebującym. Ośrodek Zdrowia znajduje się na terenie wsi Łubowo. Jednakże nie oznacza to, że wszystkie potrzeby społeczne mieszkańców sołectwa Wierzyce zostały już zaspokojone. Ważnym elementem dla gminy Łubowo jest kwestia bezpieczeństwa. Gmina Łubowo nie posiada komisariatu policji – elementu wydatnie zwiększającego poziom bezpieczeństwa poszczególnych miejscowości całej gminy.

Szanse i zagrożenia

Szanse

- możliwość uzyskania środków z funduszy Unii Europejskiej
- sprzyjająca polityka regionalna, w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich ze strony rządu i władz wojewódzkich
- realizacja planu odnowy miejscowości
- rozwój turystyczny związany z lokalnymi zasobami
- promocja walorów sołectwa
- wzrost zamożności społeczeństwa w skali makro

- otwarcie granic (możliwość legalnej pracy oraz nauki)
- wykorzystanie dobrego stanu środowiska naturalnego do rozwoju agroturystyki
- rozwój społeczeństwa informacyjnego
- wzrost partycypacji społeczeństw w kreowaniu przyszłości całego społeczeństwa
- aktywne zaangażowanie społeczności w działania społeczne
- działalność organizacji pozarządowych

Zagrożenia

- niestabilny system prawny, szczególnie podatkowy w Polsce
- trudno dostępny pieniądź (niestabilność kredytowa i bankowa)
- bezrobocie i degradacja społeczeństwa
- migracja młodzieży (szczególnie wykształconej) do miast
- postępujące zanieczyszczenie środowiska
- niebezpieczeństwo niepełnego wykorzystania szans, jakie dają środki unijne
- nuda, brak rozrywki, sposobu i miejsca spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
- brak działań integrujących całą wieś
- małe poczucie „sprawczości” przez mieszkańców w wprowadzaniu widocznych zmian w swoim otoczeniu

Kierunki rozwoju

Kierunki rozwoju wsi Wierzyce są zgodne ze Strategią Rozwoju Gminy Łubowo. Podstawowymi kierunkami rozwoju, które wyłaniają się z powyższych rozważań a także z przeprowadzonej w dalszej części dokumentu analizy mocnych i słabych stron miejscowości są:

Rozwój infrastruktury i ochrona środowiska

Usługi dla mieszkańców i przyjezdnych

Wsparcie dla rolnictwa i rozwój gospodarczy

Zadania inwestycyjne dla wsi Wierzyce

Zadanie inwestycyjne	Prognozowany termin realizacji	Szacunkowy koszt realizacji netto (PLN)	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Prognozowane finansowanie i refundacja wydatków	Wymogi formalno prawne
1. Budowa świetlicy wiejskiej w Wierzycach wraz z ogrodzeniem, parkingiem i zielenią	2011/2012	800.000,00	Urząd Gminy Łubowo Sołectwo Wierzyce	PROW „Odnowa i rozwój wsi”	Pozwolenie na budowę,
2. Budowa placu zabaw wraz z zagospodarowaniem otoczenia	2011/2013	45.000,00	Urząd Gminy Łubowo, Sołectwo Wierzyce, Stowarzyszenie Wierzeje	PROW „Małe projekty”	Zgłoszenie wykonania robót
3. Budowa boiska sportowego, wielofunkcyjnego	2011/2015	75.000,00	Urząd Gminy Łubowo, Sołectwo Wierzyce, Stowarzyszenie Wierzeje	PROW „Małe projekty”, „Odnowa wsi”, Środki MSiT, środki własne stowarzyszenia	Zgłoszenie wykonania robót
4. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej 2483 po obu stronach	2013/2016	1.500.000,00	Urząd Gminy Łubowo, Zarząd Dróg Powiatowych	Fundusze własne gminny lub innych programów infrastrukturalnych	Pozwolenie na budowę
5. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi 2483 do granic wsi	2013/2017	1.500.000,00	Urząd Gminy Łubowo	Fundusze własne gminny lub innych programów infrastrukturalnych	Pozwolenie na budowę
6. Wprowadzenie nazw osiedli ewentualnie ulic i umieszczenie stosownych tablic	2012	30.000,00	Urząd Gminy Łubowo, Sołtys i Rada Sołecka	Fundusze własne Gminy	Zmiany w dokumentach mieszkańców
7. Miejsca biwakowo-rekreacyjne, wraz z informacjami turystycznymi	2011/2012	30.000,00	Urząd Gminy Łubowo, Sołectwo Wierzyce, Stowarzyszenie Wierzeje	Fundusze własne Gminy i stowarzyszenia	Zgłoszenie wykonania robót
8. Utwardzanie systematyczne nawierzchni dróg gruntowych gminnych i powiatowych	2012/2018	1 000 000,00	Urząd Gminy Łubowo, Zarząd dróg Powiatowych	Fundusze własne Gminy i Powiatu	Pozwolenie na budowę
9. Promowanie walorów i zasobów wsi	2011/2018	50 000,00	Urząd Gminy Łubowo, Sołectwo Wierzyce, Stowarzyszenie Wierzeje	Fundusze własne Gminy i stowarzyszenia	
10. Oświetlenie na osiedlach	2016/2018	1 000 000,00	Urząd Gminy Łubowo, Sołectwo Wierzyce	Fundusze własne Gminy	Projekt budowlany i pozwolenie na budowę

Opis i uzasadnienie planowanych zadań

Realizacja zamierzonych zadań przyczyni się do rozwoju kultury w miejscowości Wierzyce, podniesienia standardów życia i przyciągnięcia nowych mieszkańców. Rozwój infrastruktury ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnej gospodarki i zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców.

1. Budowa świetlicy wiejskiej w Wierzycach wraz z ogrodzeniem, parkingiem i zielenią

Budowa kompleksu tzw. świetlicy wiejskiej o szerokim spektrum pomieszczeń zapewniających potrzeby rozwojowe, kulturalne, edukacyjne i integracyjne mieszkańców sołectwa Wierzyce. W budynku powinny znaleźć się: pomieszczenia mogące pełnić funkcję Klubu Malucha, sala na zabawy i spotkania integracyjne, sala konferencyjna, pomieszczenie dla sołtysa i rady sołectwa Wierzyce, sala spełniająca funkcję siłowni z miejscami gimnastycznymi, zaplecze kuchenne, zaplecze sanitarne wraz z prysznicami, pomieszczenie na Klub Internetowy Młodych, pomieszczenie do prowadzenia warsztatów edukacyjnych. Budynek świetlicy powinien być otoczony ogrodzeniem, pasem zieleni oraz utwardzonym dojściem i parkingiem.

2. Budowa placu zabaw wraz z zagospodarowaniem otoczenia

Przy budynku świetlicy wiejskiej powinien powstać plac zabaw wraz z ławeczkami dla rodziców i opiekunów. Plac powinien być wykonany z materiałów naturalnych o ciekawych kolorach, posiadające certyfikaty. W skład placu zabaw powinny wejść: huśtawki, sprężynowce, tor przeszkód, wieża, zjeżdżalnia lub inne ciekawe rozwojowo elementy. Otoczenie placu zabaw powinno być wyrównane, wysypane piaskiem, ogrodzone zielenią od ciągów komunikacyjnych.

3. Budowa kompleksu sportowego, wielofunkcyjnego

Na działce przeznaczonej na kompleks sportowy powinno powstać boisko trawiaste do piłki nożnej o wymiarach 45x90, boisko do siatkówki plażowej, koszykówki z szatnią, sanitariatami i pomieszczeniem na sprzęt na obszarze terenu do zagospodarowania oraz sky park.

4. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej 2483 po obu stronach

Ze względów bezpieczeństwa bardzo istotne jest powstanie ciągu pieszego wzdłuż drogi powiatowej w kierunku Pobiedziska oraz Czerniejewo (po obu stronach drogi). Powstający węzeł Wierzyce jeszcze intensywniej skupi ruch samochodowy na tej drodze czyniąc ją bardzo niebezpieczną, szczególnie dla pieszych i rowerzystów. Wymagane jest wprowadzenie oznakowania przejść dla pieszych i ograniczenia prędkości ruchu.

5. Budowa oświetlenia wzdłuż drogi 2483 do granic wsi

Ze względów bezpieczeństwa bardzo istotne jest powstanie oświetlenia wzdłuż drogi powiatowej w kierunku Pobiedziska - Czarniejewo szczególnie na skrzyżowaniach z drogami lokalnymi. Powstający węzeł Wierzyce jeszcze intensywniej skupi ruch samochodowy na tej drodze czyniąc ją bardzo niebezpieczną, szczególnie dla pieszych i rowerzystów.

6. Wprowadzenie nazw osiedli i ewentualnie ulic wraz z umieszczeniem tablic

Wprowadzenie usystematyzowanej numeracji, z podziałem na ulice i osiedla sołectwa Wierzyce zdecydowanie poprawi komunikację oraz będzie bardziej czytelne dla osób przyjezdnych. Dla poprawienia tej sytuacji proponuje się postawienie w charakterystycznych punktach tablic informacyjnych zawierających mapki osiedli i miejsc.

7. Miejsca biwakowo-rekreacyjne, wraz z informacjami turystycznymi

Utworzenie zadaszonych i otwartych miejsc biwakowo-rekreacyjnych z informacjami turystycznym zdecydowanie pozwoli na wzrost integracji mieszkańców regionu. Miejsca te muszą być ogólnodostępne.

8. Utwardzanie systematyczne nawierzchni dróg gruntowych gminnych i powiatowych

Wykonywanie systematycznych utwardzeń dróg lokalnych gminnych i powiatowych jest niezbędne. Sołectwo Wierzyce posiada największy wskaźnik dróg gruntowych w gminie. Rozwijająca się wieś potrzebuje dobrej technicznie komunikacji. .

9. Promowanie walorów i zasobów wsi

Promocja wsi jako miejsca o wysokiej jakości życia poprzez organizację spotkań, festynów, zabaw, publikację promocyjną, naukową, publicystyczną i druk map, informatorów.

10. Oświetlenie na osiedlach

Wykonywanie systematycznych prac oświetleniowych na osiedlach, skupiskach mieszkaniowych.

System monitorowania i ewaluacji Planu Rozwoju Miejscowości Wierzyce w Gminie Łubowo.

Funkcję Instytucji Zarządzającej będzie pełnił Wójt i Skarbnik, których główną rolą będzie monitorowanie i ewaluacja przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie. Będą współpracowali ze społecznością wsi Wierzyce, której przedstawicielem jest Sołtys i Rada Sołecka. W celu najbardziej efektywnego przeprowadzania obiektywnego procesu ewaluacji Instytucja Zarządzająca każdorazowo wybierać będzie najbardziej skuteczne narzędzie oceny.

Zalecanymi narzędziami ewaluacji przeprowadzanej w systemie półrocznym i rocznym, jak również dostosowanymi do okresu programowania poszczególnych zewnętrznych źródeł finansowania zadań, w rozwoju lokalnym gmin o charakterze wiejskim są¹:

- ewaluacja ex-ante
- ewaluacja ex-post

Strategia Promocji Planu Rozwoju Wsi Wierzyce

Plan Odnowy Wsi Wierzyce jest jednym z podstawowych narzędzi programujących wytycza on i wskazuje kierunki rozwoju, jak również poszczególne działania podejmowane na rzecz wsi.

Plan spełnia również funkcję informacyjną, poprzez realizację strategii informacyjnej.

Zadaniem strategii informacyjnej jest:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie Gminy, nie tylko wsi Wierzyce
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Planu w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Planu.

Grupy docelowe odbiorców

Działania podejmowane w ramach Planu będą uwzględniały specyficzne potrzeby wymienionych grup docelowych, jeśli chodzi o zakres informacji oraz użyte instrumenty w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności.

Opinia publiczna – powszechna wiedza na temat działań związanych z wdrażaniem oraz wykorzystaniem środków Unii Europejskiej służyć będzie prezentacji korzyści

---

¹ **Ewaluacja** to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji. Obejmuje wydawanie opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do znanych celów, kryteriów i wartości.

Proponowane narzędzia ewaluacji nie wykluczają zastosowanie innych technik przytoczonych w tekście.

płynących z członkostwa we Wspólnocie, budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania pomocy, jak również przyczyni się do poparcia dla inwestycji, których bezpośrednim beneficjentem będzie społeczność lokalna Gminy.

Beneficjenci - to osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy. Będą to:

- mieszkańcy
- jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego,
- podmioty będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu bądź realizujące zadania jednostki samorządu gminnego,
- podmioty gospodarcze,
- organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
- jednostki edukacyjne,
- organizacje pozarządowe,
- inne organizacje społeczne

Instrumenty strategii informacyjnej

Realizacji polityki informacyjnej służyć mają następujące instrumenty:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje – propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych i rezultatach wsparcia UE oraz usystematyzowania wiedzy;
- wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie realizacji inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej;
- informowanie o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów – należy zadbać o przekazanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Gminy, którzy będą odpowiedzialni za spełnienie wymogów w tym zakresie;
- serwisy internetowe – będą szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji dla potencjalnych beneficjentów i instytucji o aktualnych możliwościach skorzystania z pakietu pomocowego, zaś dla opinii publicznej stanowią kompleksowe źródło informacji o osiągnięciach PROW i wsparciu ze strony Unii Europejskiej dla Gminy;
- publikacje, broszury informacyjne, ulotki, reklamy, plakaty, materiały audio-wizualne – ułatwiają w atrakcyjnej, przystępnej formie przybliżyć wiedzę na temat dostępnej pomocy Unii Europejskiej, możliwości jej uzyskania, roli instytucji w zarządzaniu pomocą oraz roli Unii Europejskiej w tym procesie;
- współpraca z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym i regionalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Planu w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej. Działania

podejmowane za pośrednictwem mediów będą miały formę artykułów i relacji prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych, reklam i ogłoszeń.

- Wszelka informacja o zasadach i procedurach związanych z wykorzystaniem funduszy strukturalnych powinna być przekazana w zwięzły i przystępny sposób.

Źródła

1. Strategia Rozwoju Gminy Łubowo
2. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Łubowo
3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – Uzupełnienie
4. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz.U. nr 38 poz 218,219,220 z późniejszymi zmianami).
5. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy
6. Małgorzata Rajska: „Struktura społeczno gospodarcza gminy wiejskiej Łubowo” – praca magisterska napisana w Instytucie Geografii Społeczno Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej pod kierunkiem prof. dr hab. Teresy Czyż
7. Klaudia Matelska „Ziemia Gnieźnieńska – przewodnik po Gnieźnie i powiecie gnieźnieńskim”
8. Maria Chojnacka, Beata Raszka „ Lednicki Park Krajobrazowy”
9. Dane Urzędu Gminy Łubowo i Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy